

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Yhdistys

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry toteaa, että yhdenmukaisuutta edistävään uuteen toimintamalliin siirtyminen on hyvä ja kannatettava asia, se edistää yhdenmukaisuutta. Kaikkien valtionavustusten hakeminen ja myöntäminen, koko prosessi eri vaiheineen vähentää eri osapuolten hallinnollisen työn ja oletettavasti siten myös kustannusten määrää.

Verkkopalvelua kehitettäessä pitää huomioida kansalaisjärjestötoimijoiden moninaisuus ja varmistaa se, että kaikilla toimijoilla, eri yhteisöillä on mahdollisuus olla mukana hakuprosessissa. Digitalisaatio ei saa olla esteenä.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä

verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kannattaa ehdotusta ja toteaa, että yhteinen suunnittelu tukee ennakoitavuutta ja jatkuvuutta. Lisäksi toimintaympäristön muutoksia voidaan tunnistaa yhdessä ja niihin voidaan reagoida nopeammin. Yhteinen suunnittelu lisää ymmärrystä ja vahvistaa luottamusta eri toimijoiden kesken.

VALLI ry toteaa myös, että yhtenäinen malli vaikuttavuuden seuraamiseksi ja raportoinniksi on haastavaa eri järjestöjen toiminnan luonteen vuoksi. Sen vuoksi tarvitaan laaja-alaista keskustelua ja arviointi- ja raportointitapojen käytäntöjen ja ohjeistuksen pitää olla selkeää. On otettava huomioon se, että arviointityötä kokonaisuudessaan tehdään joustavasti sillä tasolla, joka on tarkoituksenmukaista järjestöjen henkilö- ja talousresurssien kannalta. Ei ole tehokasta käyttää resursseja liikaa arviointiin (sis. vaikuttavuuden arviointi) suhteessa perustyöhön. Lisäksi on muistettava kansalaisjärjestötoimijoiden autonomia, sen arvostaminen.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

VALLI ry:n mielestä yhdenmukaistaminen on kannatettavaa.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen lisääminen on tärkeää. Se lisää ymmärrystä eri osapuolten kesken. On tärkeää varmistaa se, että dialogia käydään säännöllisesti ja strukturoidulla tavalla ja siitä viestitään laajasti.

Työryhmissä pitää näkyä järjestöjen moninaisuus.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

VALLI ry:n mielestä yhdenmukaistaminen on kannatettavaa. Yhdenmukaistamisessa on huomioitava se, että se ei heikennä järjestöjen asemaa ja toimintamahdollisuuksia perusteettomasti.

Järjestöjen kokonaisvarallisuuden arvioimisen yhtenäistäminen on kannatettava asia.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

VALLI ry kannattaa ehdotusta arviointiperusteiden yhdenmukaistamiseksi. VALLI ry:n mielestä vastuullisuuden perusteisiin olisi hyvä lisätä mukaan kestävän kehityksen edistämistä, kuten osa muista lausunnonantajista on esittänyt.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kannattaa ehdotusta. Kaksivuotinen avustus on perusteltua myös siksi, että avustusta hakevat järjestöt voivat olla jo aiemmin avustuksia saaneita toimijoita ja uusi toimintatapa helpottaisi järjestön toiminnan suunnittelua.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

VALLI ry kannattaa ehdotusta. Tämä joustavoittaa yhteistyötä eri järjestöjen kesken.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kannattaa ehdotusta, sillä tuotonjakoministeriöiden rahoitusten koordinoiminen, läpinäkyvyys ja myös mahdollinen yhdistäminen nähdään positiivisena

asiana. Käsittelyprosessien yhteinen aikatauluttaminen helpottaa myös järjestöjen toiminnan, talouden suunnittelua ja raportointia.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

-

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Lyhytkestoinen hankerahoitus ei mahdollista pitkäjänteisyyttä. Järjestöjen toiminnan ja resurssien kohdentumisen kannalta on tärkeää, että valtionavustuskäytännöt ja myös prosessit ovat selkeitä ja yhdenmukaisia. Järjestöjen moninaisuus ja ominaispiirteet pitää huomioida valtionavustuskäytäntöä uudistaessa.

Uudistamisprosessin tekeminen aitona yhteistyönä on tärkeää. Monipuolinen ja lähinäkyvä yhdistelmä avustusten saajista, eri tahojen asiantuntijoista sekä avustuksen myöntäjistä mahdollistaa onnistumisen.

Koko uudistuksessa tulee huomioida myös kansalaisjärjestötoiminnan autonomia ja sen arvostaminen. Nyt tehtävät uudistukset eivät saa heikentää kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia ja edellytyksiä, vaan näitä tulisi voida eri tavoin lisätä. Tarvitsemme jatkossakin kansalaisjärjestöjen vahvaa panosta yhteiskunnassamme. Meillä on jo monen vuosikymmenen, jopa yli sadan vuoden ajalta runsaasti näyttöä kansalaisjärjestötoiminnan tuloksellisuudesta.

Vapaavuori Sari
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry